

1. สถานการณ์ภายในประเทศ

1.1 การผลิต

- สิ้นสุด ม.ค.63 มีฟาร์มปลานิลที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP จำนวน 2,880 ฟาร์ม และฟาร์มที่ได้มาตรฐาน SL (Safety level) จำนวน 28,366 ฟาร์ม คิดเป็น 9.3% ของจำนวนฟาร์มปลานิลทั้งหมด (335,441 ฟาร์ม) (กลุ่มพัฒนาระบบคุณภาพแหล่งผลิต, กองวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด, กลุ่มวิจัยและวิเคราะห์สถิติการประมง)
- ปี 2562 ผลผลิตปลานิลเบื้องต้น 208,635 ตัน ลดลง 1.3% เมื่อเทียบกับปี 2561 สำหรับปี 2563 คาดว่าปริมาณผลผลิตปลานิลลดลง เนื่องจากเกิดภัยแล้งหลายพื้นที่ เกษตรกรจำเป็นต้องปรับแผนการผลิต โดยชะลอการเลี้ยงหรือปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำในอัตราที่ลดลงในพื้นที่ที่มีน้ำน้อย อาจทำให้ภาพรวมผลผลิตระดับประเทศลดลง (คณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพข้อมูลด้านการเกษตร ณ มีนาคม 2563)

1.2 ราคาปลานิล

- ม.ค.63 ราคาปลานิลหน้าฟาร์ม ภาคกลาง ขนาดใหญ่ 43.89 บาท/กก. ขนาดกลาง 37.60 บาท/กก. และขนาดเล็ก 28.00 บาท/กก. ปลานิลทุกขนาดปรับตัวเพิ่มขึ้น 1.4%, 0.5% และ 2.8% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับเดือนที่ผ่านมา (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร)
- ม.ค.63 ราคาขายส่ง ขนาดใหญ่ 60.00 บาท/กก. ขนาดกลาง 42.50 บาท/กก. และขนาดเล็ก 22.50 บาท/กก. ปลานิลทุกขนาดไม่มีการเปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบกับเดือนที่ผ่านมา (ตลาดไท)
- ม.ค.63 ราคาขายปลีก ณ ตลาดกรุงเทพฯ ขนาดใหญ่ 73.89 บาท/กก. และขนาดกลาง 66.61 บาท/กก. ปลานิลทุกขนาดปรับตัวลดลง 0.6% และ 0.4% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับเดือนที่ผ่านมา (กระทรวงพาณิชย์)

1.3 การค้าต่างประเทศ

- การส่งออกปลานิล
 - ปี 2562 ไทยส่งออกปลานิลและผลิตภัณฑ์ 9,717.8 ตัน มูลค่า 340.4 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปีก่อน ทั้งปริมาณและมูลค่าลดลง 10.4% และ 13.4% ตามลำดับ โดยมีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกแยกตามผลิตภัณฑ์ คือ ปลาทั้งตัวแช่แข็ง 67.4% ปลาสดแช่เย็น 14.3% ปลามีชีวิต 11.0% เนื้อปลาแช่แข็ง 7.2% และเนื้อปลาแช่เย็น 0.1% ตลาดหลัก คือ กลุ่มตะวันออกกลาง 37.4% กลุ่มอาเซียน 25.4% สหรัฐฯ 14.8% กลุ่มยุโรป 14.2% แคนาดา 2.1% ไต้หวัน 2.0% และอื่นๆ 4.1% ตามลำดับ
- การนำเข้าปลานิล
 - ปี 2562 ไทยนำเข้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ 1,296.4 ตัน มูลค่า 121.3 ล้านบาท โดยปริมาณเพิ่มขึ้น 14.0% แต่มูลค่าลดลง 10.3% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปีก่อน ซึ่งมีรูปแบบนำเข้าเป็นเนื้อปลานิลแช่แข็ง 78.2% และปลาทั้งตัวแช่แข็ง 21.8% ส่วนใหญ่นำเข้าจากกลุ่มอาเซียน 48.8% จีน 41.8% และไต้หวัน 9.4% ตามลำดับ

ปริมาณและมูลค่าการส่งออกและนำเข้า (ปริมาณ : ตัน, มูลค่า : ล้านบาท)

เดือน/ปี	การส่งออก		การนำเข้า	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
ธ.ค. 61	806.7	31.8	89.2	9.2
พ.ย. 62	673.5	22.0	102.3	7.9
ธ.ค. 62	604.7	17.8	105.4	9.9
%Δ พ.ย. 61	-25.0%	-44.0%	18.2%	7.6%
%Δ ธ.ค. 62	-10.2%	-19.1%	3.0%	25.3%

ที่มา : กรมวิเคราะห์การค้าสินค้าประมงระหว่างประเทศ กรมประมง

2.2 การตลาดและการค้า

- Global Aquaculture Alliance (GAA) คาดว่าผลผลิตปลานิลโลกปี 2562 ปริมาณ 6.5 ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 3-4% เมื่อเทียบกับปีก่อน ซึ่งผลผลิตที่เพิ่มขึ้นเป็นกำลังการผลิตของจีน 50,000 ตัน ขณะนี้ผู้นำเข้าปลานิลของสหรัฐฯ ก็เพิ่มแรงจูงใจเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมปลานิลในกลุ่มภูมิภาคอื่นๆ เช่น ลาตินอเมริกา เอเชีย และแอฟริกา (Globefish Highlights, October 2019)
- USA เป็นผู้นำเข้าปลานิลรายใหญ่ของโลก ปี 2562 สหรัฐฯ นำเข้าปริมาณ 172,533.7 ตัน มูลค่า 591.7 ล้านดอลลาร์ เมื่อเทียบกับปี 2561 ทั้งปริมาณและมูลค่าลดลง 8.5% และ 13.9% ตามลำดับ โดยมีรูปแบบการนำเข้าดังตาราง :

สัดส่วนมูลค่าการนำเข้าผลิตภัณฑ์ปลานิลของสหรัฐอเมริกา ปี 2562 (ม.ค.-ธ.ค.)

หน่วย : ร้อยละ

Products	2561 (ม.ค.-ธ.ค.)		2562 (ม.ค.-ธ.ค.)		อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1. Tilapia Fillet Frozen	123,435.1	463.0	106,484.6	390.4	-13.7	-15.7
2. Tilapia Fillet Fresh	21,619.8	142.9	19,869.7	119.9	-8.1	-16.1
3. Tilapia Frozen	41,695.3	74.6	44,318.9	74.8	6.3	0.3
4. Tilapia Fresh	1,848.9	6.3	1,811.3	6.5	-2.0	3.3
5. Tilapia Meat Fresh	45.3	0.1	49.2	0.1	8.7	-31.7
Total	188,644.3	686.8	172,533.7	591.7	-8.5	-13.9

ลำดับที่	1. Tilapia Fillet Frozen	2. Tilapia Fillet Fresh		3. Tilapia Frozen	4. Tilapia Fresh		5. Tilapia Meat Fresh
		ประเทศ	สัดส่วนมูลค่า		ประเทศ	สัดส่วนมูลค่า	
1	จีน	49.24	6.63	จีน	7.10	โคลัมเบีย	0.53
2	อินโดนีเซีย	8.74	5.96	ไต้หวัน	4.36	เมียนมาร์	0.19
3	ฮอนดูรัส	2.49	4.96	เวียดนาม	0.61	เม็กซิโก	0.11
4	เม็กซิโก	2.44	1.42	ไทย	0.32	ฮอนดูรัส	0.11
5	ไต้หวัน	1.84	0.60	อื่นๆ	0.26	เอกวาดอร์	0.06
6	คอสตาริกา	0.36	0.69			อื่นๆ	0.10
7	อื่นๆ	0.87					
รวม		65.98	20.26		12.65	1.10	0.01

ที่มา : www.st.nmfs.noaa.gov

3. ปัญหาอุปสรรค

- เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นรายย่อย ขาดแคลนเงินทุน จึงยังคงมีการเลี้ยงรูปแบบเดิม และขาดทักษะในการแปรรูปและการตลาด ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ต่ำ
- การรวมกลุ่มของเกษตรกรยังไม่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการต่อรองเรื่องราคาจำหน่ายผลผลิต เนื่องจากขาดทักษะการจัดการด้านการตลาดในเชิงธุรกิจที่ต้องบริหารการผลิตให้ได้ปริมาณและคุณภาพตามที่ตลาดต้องการ
- การผลิตยังขาดระบบบริหารจัดการที่ดีตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี (GAP) ตั้งแต่โรงเพาะฟัก การอนุบาล ตลอดจนถึงกระบวนการเลี้ยงปลานิล
- เกษตรกรบางพื้นที่ประสบปัญหาภัยแล้งตั้งแต่ช่วงต้นปี ขาดแคลนน้ำหรือมีน้ำไม่เพียงพอสำหรับการเลี้ยงปลา อาจส่งผลกระทบต่อผลผลิตปลานิลในปี 2563

4. แนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรค

- จัดทำโครงการพัฒนาเกษตรกรเข้าสู่ Smart Farmer เพื่อพัฒนาศักยภาพทั้งด้านการผลิต การแปรรูป การตลาด และการเป็นผู้ประกอบการรายย่อยในอาชีพด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
- จัดทำโครงการระบบส่งเสริมเกษตรกรแบบแปลงใหญ่ (ปลานิล) 2562 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ยกกระดับมาตรฐานฟาร์มให้ได้ GAP เพิ่มขึ้น การเพิ่มมูลค่าสินค้าประมง การส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของเกษตรกร รวมถึงมีการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
- พื้นที่ประสบภัยแล้ง เกษตรกรควรปรับแผนการผลิต โดยชะลอการเลี้ยงหรือปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำในอัตราที่ลดลงในพื้นที่ที่มีน้ำน้อย

2. สถานการณ์ภายนอกประเทศ

2.1 การผลิต

- ผลผลิตปลานิลโลกในปี 2560 จำนวน 6.59 ล้านตัน เพิ่มขึ้น 5.1% จากปีก่อน เป็นผลผลิตจากการเพาะเลี้ยง 5.88 ล้านตัน (89.2%) และจากการจับ 0.71 ล้านตัน (10.8%) ซึ่งผลผลิตส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มประเทศเอเชียถึง 4.34 ล้านตัน คิดเป็นสัดส่วน 65.9% ของผลผลิตปลานิลโลก (FAO, September 2019)

กลุ่มเศรษฐกิจการประมง โทร. 0 2562 0600-15 ต่อ 13515
ผู้จัดทำรายงาน : เกวลิณ หนูฤทธิ์